

Türk-İş Kongresi

Mehmet KARACA
T.Maden-İş Sendikası
Genel Başkanı

22-27 Aralık 1986'da Ankara'da toplanan Türk-İş Genel Kurulu temsilcisi olduğu sınıfın bugünkü sorunlarına yanıt vermekten hayli uzaktı. 12 Eylül 1980'deki darbeden günümüze kadar uzanan süreçte, işçi sınıfımızın diğer alanlarda olduğu gibi sendikal alanda da bir dizi kazanımı yok edildi. Başta anayasa ve diğer çalışma yaşamını ilgilendiren yasalarla bu haklar gaspedilirken, Türk-İş yönetimi gaspeden iktidarın hükümetinde bakan bulunduruyor, 1982'de süngü zoruyla dayatılan anayasa referandumuna da halkı oy vermeye çağırıyordu. Doğaldır ki, bunlar Türk-İş teşkilatının bir bütün görüşleri değildir.

Ülkedeki baskıcı rejime karşı demokrasi kıpırdanmalarını içerisinde, tabanın da etkisiyle Türk-İş yönetimi 85-86 yıllarında yitirilen hakların sözünü etmeye, daha ilerisi kimi demokratik yığın çıkışları yapmaya başladı. Bu çıkışları Türk-İş yönetimi kongre yılı olması nedeniyle "görüntüylü kurtarmak" için yaptığı da iddia edilebilir. Bu farklı değerlendirmeler bir tarafa, önemli olan bu çıkışların yapılabiliyor olmasıydı. Hem de Türk-İş'teki o günkü yönetime rağmen. Bu atmosfer içinde girilen 14. Türk-İş Kongresi kanımca bekleneni veremedi.

12 Eylül 1980'den günümüze dek yitirilen hakların, nasıl geri alınacağını, demokrasiye dönüşte Türk-İş'in nasıl bir rol oynaması gerektiğini tartışma yerine kongre bir seçim kongresine dönüştürüldü. Böylece esas tartışılması gereken konular gözardı edildi. Kongrede seçimler esas sorunların önüne geçti. Bir hafta süren kongrede tek perdilik oyun gibi hep seçim oyununun başrolündeydi. Halbuki ülkemizin içinde bulunduğu koşullarda tek konfederasyon durumunda sayılabilen bir sendikal kuruluşun kongresi böyle olmamalıydı. Seçim sorununun önüne esas sorunlar konulabilirdi. Bir seçim sorununun ön plana geçtiği Türk-İş Kongresi'nde önemli gördüğümüz bazı konuların altını çizmek istiyoruz.

Birincisi, Türk-İş kongresinde sosyal demokratların başını çektiği muhalefet kimi sorunları dile getirmekle birlikte seçimlerde yönetim kurulu listesinde "ya hep ya hiç"e yöneldiler. Kanımca doğru değildir. Seçimi yeniden kazanan Şevket Yılmaz'ın listesiyle aradaki oy farkı çok az bile olsa, (12'dir) yönetimden kimi sendikaları dışlayarak Türk-İş'te iktidar olunamaz. Hele bu sendikalar Türk-İş'in en büyük sendikaları ise.

İkincisi, kongrede muhafazakar sağın belli temsilcilerinin çıkışlarında solun yakalaması gereken önemli bazlar vardı. Bunlar yakalanıp değerlendirilmeliydi. Örneğin DYP Genel Başkanı, konuk olarak konuştuğu kongrede, "sorunların temelinde 82 Anayasasının bulunduğu" belirtiyor, bu anayasayı yapanlarla uzlaşmaları sorumlu tutuyor. "Rejiminin adı bona-partizm ise, adını öyle koyun, militarist bir rejim ise, adını yine olduğu gibi koyun; sendikalar da, ev-

kadınları da, öğrenciler de siyaset yapmalı" diyordu. Yine aynı politik görüşlerin sendikal alandaki temsilcisi Mustafa Başoğlu (Sağlık-İş Başkanı, Türk-İş Eğitim Sekreterliği yapmıştır, 12 Eylül öncesinde AP milletvekili idi) kongre konuşmasında bugünkü koşullarda sendikacılığın yolunun hapisaneden geçtiğini söyleyerek, "gerektiğinde göğsümüzü militarizme karşı açmasını bilmeliyiz" diyordu. Bu sözler karşısında "Bu siyasetin adamlarını tanıyoruz. Bunlar demagojidir" diyenler genel olarak azınlıkta değillerdir. Ama böyle olsa bile birer demagoji olarak mı bakmak lazım bu sözlere? Demagojiyi demagoji olmaktan çıkarmak da "demagojidir" diyenlerin görevi arasında değil mi? Bu sözler havada kalmamalıydı, yakalanıp değerlendirilmeliydi.

Üçüncüsü bu kongrede bundan önceki kongrelerde olduğu gibi bilinen sağ sendika liderleri Türk-İş içindeki faşist, faşist karakterde kişilerle işbirliği yapmadılar. Bunun sonucudur ki, Sadık Şide, Kaya Özdemir gibi insanlar yönetimden uzaklaştırıldı. Bu da küçümsenmemelidir.

Sosyal demokratların Türk-İş'te ilk defa bir güç olarak yönetime aday olmaları ve yönetime seçilmelere yakın olmaları da önemli bir olgudur, iyi değerlendirilmelidir. Kimi sol çevrelerde, Türk-İş'i toptan reddeden bir anlayış, onun devletle içiçeliğinin değişmezliği üzerine görüşler vardır. Bu kongrenin sonuçları o görüşleri haklı çıkarmıyor. Türk-İş'in sınıf çıkarları açısından daha etkin hale gelebilmesi sendikal birliği savunmak, sendika içi demokrasiyi işletmekten geçiyor.

1987 eylem yılı

Yukarıdan beri söyleyegeldiğimiz kongrede seçimlerin başa geçtiğini, esas sorunların tartışmada geri kaldığını belirttik. Ama bununla beraber kongrede bir de kararlar komisyonunun oluşturduğu sonuç bildirgesi kabul edildi ve yayımlandı. Buna göre 1987'nin eylem yılı olacağına dikkat çekilerek,

- Temel hak ve özgürlükler,
- Düşünce açıklama ve yayma hakkını özgürce kullanma,
- Sendikal hak ve özgürlüklerdeki sınırlamaların kaldırılması,
- Basın yayın özgürlüğü,
- Toplantı ve gösteri yapma özgürlüğü,
- Siyasi örgütlenmede geniş halk kesimlerinin önündeki engellerin kaldırılması,
- YÖK'ün kaldırılması, üniversitelerin özerk olması gibi konularda Türk-İş'in mücadele edeceği belirtiliyor.

Şimdi bunlar kağıt üzerinde bırakılmamalı, bırakılmamalı pratikte yaşama geçirilmesi için çalışılmalıdır. Tüm sınıf bilinçli örgüt ve kişilere düşen görev bunlar olmalıdır.

DİSK-Maden-İş Sendikası Genel Başkanı Mehmet Karaca sorularımızı yanıtladı

Netaş grevi 84. gününü doldurdu. Bu grevin önemi nedir?

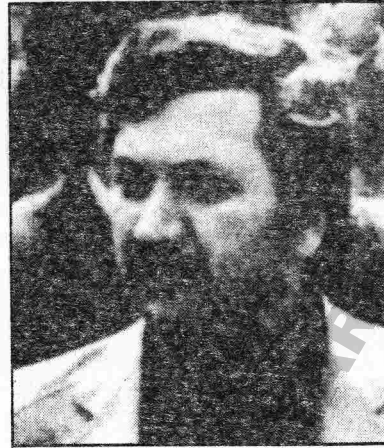
12 Eylül rejiminin çıkardığı yeni sendikalar yasasının yürürlüğe girmesiyle birlikte yeni yasal düzenleme ile Türkiye'de grevlerin nasıl yapılabileceği belirlendi. Bu koşullarda küçük çaplı birkaç tane grev devresi oldu. Bunlar başarısızlıkla sonuçlandı. Bu grevler, işyeri itibarıyla küçük işyerlerinde olduğu için zaten başarı şansı da çok zayıf. Bu olumsuz sonuca bir de şöyle bir değerlendirme katılmaya çalışıldı. "Bu grev yasası ile bu sendikalar yasası ile Türkiye'de grev yapma olanağı kalkmıştır" Tam bu yargıya varıldığı aşamada 12 Eylül'den sonra ilk ciddi grev diyebileceğimiz Petrol-İş Sendikasının Birleşik Alman İlaç Sanayiinde başlattığı grev oldu. Tabii bunun sonucu diğer işkollarına da yansdı. Dolayısıyla bu grev ciddi bir şekilde sonuç alıcı, bir ölçüde olumsuzlukları kıran bir grev oldu. Dolayısıyla bu koşullarda da grev yapılabileceği bir ölçüde pratikte de

yansımış oldu. İşte 12 Eylül sonrasında Birleşik Alman İlaç Fabrikası'nda yapılan grevden sonra ikinci ciddi grev Netaş grevidir.

Peki bu grevin şimdiye kadar kamuoyundan aldığı destek nasıldır? Netaş grevi kamuoyundan destek almayı başardı mı?

Hatırlarsak 12 Eylül öncesi metal işkolunda, 40 bin işçiyi kapsayan sendikamızın yürürlüğe koyduğu çaplı grevler vardı. Ayrıca bizim işkolumuz dışında Cam-İş ve Tekstil-İşkolunda da grevler vardı. Grev dalgası giderek genişliyordu. 12 Eylül darbesi yapıldığında 50 binin üzerinde işçi grevdeydi.

12 Eylül sonrası özellikle, Netaş grevi ile başlayan bu süreç metal işkolu açısından önemli bir göstergedir. 12 Eylül öncesi uzun grevlerin Metal işkolunda olduğu dikkate alındığında, Netaş grevinin de metal işkolunda olması bakımından bu grevler zaten kamuoyunda dikkat çekici bir noktaya gelmiştir. Bu açıdan da özellikle 12 Eylül sonrası baskıcı re-

jimden kurtulma kavgası veren tüm politik güçler, bu rejime karşı mücadele eden tüm politik güçler bu grevi desteklediklerini açıklamışlardır.

Bunun ötesinde bu grevin uluslararası boyutları da vardır. Dayanışma açısından uluslararası kuruluşlarda bu grevi desteklediklerini telgraflarla, mesajlarla mektuplarla Türkiye'ye yaptıkları ziyaretleri dile getirmektedirler.

"Hem moral, hem maddi olarak olanaklar sonuna kadar zorlanmalıdır. Çünkü bu grevin başarıya ulaşması ülkenin demokrasiyi kazanmasında önemli bir dönemeç olabileceğini görmek lazım" Mehmet Karaca

84 gün bugünkü koşullarda başarı uzun, bu grev hangi aşamada, sizce başarı şansı nasıl?

Öncelikle bu gereve neden olan anlaşmazlıkları bilmek lazım. Bu işyerinde 12 Eylül öncesi bizim sendikamızın yürürlüğe koyduğu toplu sözleşme vardı. 12 Eylül rejimi sendikaların toplu sözleşme yapma hakkını ortadan kaldırdıktan sonra yani bizim sendikamızı ve DİSK'i kapattıktan, diğer sendikaların da toplu-

sözleşme yetkisini ellerinden aldıktan sonra, bir süre, toplu sözleşme yerine geçecek kararı vermeye Yüksek Hakem Kurulu'na bıraktı. Hükümetin denetimindeki Yüksek Hakem Kurulu da, kararları ile işçi lehine kararları sözleşme hükümlerinden çıkardı.

12 Eylül sonrası grevlerle bu yitirilen kazanılmış hakların geri alınması savaşı verilmektedir. Netaş işçileri 12 Eylül öncesi sözleşmelerde yer almış hükümlerin bugünkü yapılacak yeni sözleşmede de yer almasını istemişlerdi. İşveren ise buna yanaşmamıştır. Bu istemler anlaşmazlığın esas nedeni olmuştur.

Peki o zaman 12 Eylül de demokratik haklarını kaybetmiş olanlar bütün yurttaşlar bu grevi desteklemelidirler diyebilir miyiz? Bu konuda okuyucularımıza ne önerebilirsiniz?

Bu sorunuzdan yararlanarak bir şeyi daha; yurtdışındaki işçilere teşekkür borcumu yerine getirmek istiyorum. 12 Eylül öncesi bizim sendikamızın Maden-İş'in

gerek 1977-1978 gerekse 1979-1980 döneminde yaptığı uzun süreli grevlerde, biz, yurtdışındaki Türkiyeli işçi emekçi kardeşlerimizin onların yığın örgütlerinin büyük desteğini gördük. Maddi ve moral desteğini gördük. Onların bu konudaki duyarlılığına büyük değer verdik. Bu konuda onlara gerçekten teşekkür etmek istiyorum. Bu dayanışma ülkedeki işçilerimize büyük cesaret verdi.

Bu günde yurtdışındaki Türkiyeli işçi ve emekçilerin ve onların yığın örgütlerinin aynı anlayışla bu grevle maddi ve moral geniş bir kampanya içine gireceklerine inanıyorum. Çünkü onlar, 12 Eylül rejiminin baskıcı uygulamalarının kırılması aşamasında yapılan bu grevin ne kadar önemli olduğunun bilincindedir.

Bu destek örgütlenmelidir. Hem moral, hem maddi olarak olanaklar sonuna kadar zorlanmalıdır. Çünkü bu grevin başarıya ulaşması ülkenin demokrasiyi kazanmasında önemli bir dönemeç olabileceğini görmek lazım.